

Toimenpiteet EHEC-tartuntojen ehkäisemiseksi

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Markku Kuusi

Tartuntatautien torjuntayksikkö

THL

EHEC

- E. coli-bakteeri, joka tuottaa shigatoksiinia (Stx1/Stx2)
- Lukuisia serotyyppejä, yleisin O157:H7
- Suomessa harvinainen, vuosittain 20–40 tapausta tartuntatautirekisteriin
- Vajaa puolet tartunnoista ulkomailta
- Kotimaiset epidemiat harvinaisia
 - 1997 uimavesi
 - 2001 kebabliha
- Ulkomailla tartunnanlähteitä mm.
 - Hampurilaiset, juomavesi, tuoremehut, makkara jne.

EHECin leviäminen

- Elintarvikkeiden välityksellä
 - tuotannossa/kuljetuksessa saastunut
 - elintarviketyöntekijän saastuttama
- Suoraan kotieläimistä
- Veden välityksellä
 - Suomessa poikkeuksellista
 - Pohjois-Amerikassa useita epidemioita
- Henkilöstä toiseen
 - Huomattavasti herkemmin kuin salmonella
 - Pieni infektiivinen annos

EHEC: taudinkuva

- Itämisaika yleensä 3–4 vrk (1–14 vrk)
- Oireet
 - Ripuli, vatsakivut, usein kuumeeton
 - Veriripuli yleistä
- Oireiden kesto yleensä 4–10 vrk
- Hemolyyttis-ureeminen sydrooma (HUS)
 - 5–10 % sairastuneista
 - Riskiryhmiä lapset (<5 v) ja vanhukset
- Mikrobilääkehoitoa ei pääsääntöisesti suositella
 - Viitteitä jopa HUS-riskin lisääntymisestä

Erittyminen ulosteeseen

- Yleensä loppuu nopeasti
 - Aikuisilla n. viikko
 - Lapsilla 1/3 erittää ad 3 viikkoa
- Pitkäaikaiskantajuus harvinaista
- Usein ei HUS-potilaalta enää eristettävissä

Diagnostiikka

- Ulosteviljely
 - Ei kuulu ulosteviljely 1 tai -3-tutkimukseen, pyydettyä erikseen
- Suora osoitus ulosteesta
 - PCR- tai EIA-tutkimuksella osoitetaan toksiini tai toksiinigeeni
 - Löydös varmistettava aina viljelemällä
- Tarkempi tyypitys
 - serotyypitys (KTL-SUBA)
 - Muut tarkemmat tyypitykset (stx, eae-geeni etc)
 - genotyypitykset

Riskityö

- Suuri leviämiskiriski
- Altistuneella suurentunut vakavan taudin riski
 1. Työ sairaalan vastasyntyneiden osastolla tai ruuan valmistuksessa
 2. Vesilaitoksessa välittömässä kosketuksessa jaeltavan veden kanssa
 3. Työssä käsitellään paljain käsin helposti pilaantuvia elintarvikkeita
 4. Työskentely maidonkäsittelytehtävissä tilalla, joka harjoittaa maitotuotteiden suoramyyntiä tai toimittaa maitoa meijeriin, jossa maitoa ei pastöroida
 5. Alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä

Toimenpiteet kun todettu EHEC-tartunta (1)

- Riskityöstä pidättäminen
 - siirto tehtäviin, joissa ei tartuntariskiä tai
 - pidätetään kokonaan työstä
- Seurantanäytteet –riskiryhmät ja päiväkotilapset
 - EHEC-vapauden toteaminen
 - 3 peräkkäistä negatiivista näytettä (24–48 t välein)
 - 1. näytteet aikaisintaan viikko positiivisesta tuloksesta
- Ei riskityössä ⇒ ei seurantanäytteitä
- Perheenjäsenet ⇒ vaippaikäiset lapset, joiden alle kouluikäisellä sisaruksella EHEC ⇒ yksi negatiivinen näyte

Toimenpiteet kun todettu EHEC-tartunta (2)

- Hygieniaopetus kaikille = hyvä käsi- ja WC-hygienia
 - erityisesti korostettava mikäli
 - laittaa ruokaa
 - hoitaa vanhuksia tai pieniä lapsia
- Laitoksissa ei osallistu muille tarjoiltavan ruuan/juoman valmistukseen, tarjoiluun, jakeluun
- Vaippaikäisiä lapsia ei uimahalliin

Erityisryhmät ja EHEC-tartunta (1)

- Riskityötä tekevät
 - Pidätetään työstä
 - Seurantaäytteet
- Päiväkotilapset
 - Tiedottaminen päiväkotiin
 - Ripuloivat pois hoidosta
 - Pois päivähoidosta, kunnes 3 negat näytettä
 - Käsihygienia
 - Jos useita tartuntoja, harkittava paikan sulkemista

Erityisryhmät ja EHEC-tartunta (2)

- Päiväkotilapset, perheenjäsenellä EHEC
 - Tiedotus päiväkotiin
 - Vaippaikäiset oireettominakin pois hoidosta
 - 1 negat viljelynäyte
 - Jos ei vaippaikäinen, voi mennä päivähoitoon
- Koululaiset
 - Koulunkäynti oireiden mukaan
 - Ei ruuanlaittoa tai –jakelua koulussa

Tartuntalähteen selvittäminen

- THL:llä haastattelulomake
- Kotimainen tartunta \Rightarrow haastattelu
 - Lähikontaktit
 - Eläinkontaktit
 - Riskielintarvikkeet
 - Matkailu
 - Muut altistukset

Kustannukset ja ilmoittaminen

- EHEC yleisvaarallinen tartuntatauti
 - tutkimus, hoito, lääkkeet, eristäminen potilaalle maksuttomia
 - mikrobiologian laboratorio tekee tartuntatauti-ilmoituksen
 - lääkärin ilmoitettava tauti
- Elintarvikkeen/veden välityksellä leviävä epidemia
 - epäilyilmoitus THL:een
- Sairastunut tuotantoeläintilalla ⇒ yhteys kunnaneläinlääkəriin

